

6. Závěr

Cílem mé práce bylo zanalyzovat právní úpravu evropské unie a tuzemskou právní úpravu.

Počáteční kapitolu jsem pojala velice obecně, protože jsem usoudila, že by bylo nevhodnější prvotní seznámení s problematikou. Charakterizovala jsem pojem odpad, pracovala jsem se statistickými informacemi o množství odpadu uveřejněnými Evropskou agenturou pro životní prostředí. Uvedla jsem, jak si dle nejnovějších poznatků uváděných v tisku vede Česká republika v třídění odpadu.

Druhou kapitolu jsem věnovala evropské právní úpravě, zejména pak směrnici o obalech. Evropskou úpravu považuji za velice důležitou, neboť na jejím základě byl přijat v roce 2001 zákon o obalech. Do té doby byla pozornost věnovaná problematice obalů a obalovému odpadu zcela jasně nedostatečná. EU je rovněž velkým propagátorem ochrany životního prostředí, a proto lze předpokládat i do budoucna snahy o zlepšení životního prostředí prostřednictvím zlepšující se legislativy. EU je zastáncem tzv. čisté technologie, tj. vedení výrobců k tomu, aby vyráběli takové produkty, které vytváří méně odpadů a jsou šetrnější k životnímu prostředí po celou dobu své životnosti. Do práce jsem zařadila i zmínku o nové rámcové úpravě odpadů, neboť tato nová úprava přinesla celkové zpřehlednění problematiky odpadů.

Třetí kapitola je kompletně věnována české právní úpravě. Stěžejním právním předpisem je zákon o obalech z roku 2001. Zákon zavedl systém sběru s následnou recyklací některých druhů odpadů, což je poměrně výrazná změna, neboť obalový odpad u nás nebyl dříve recyklován a končil tak na skládkách nebo v přírodě. Před účinností zákona o obalech panovala obava, zda Češi změní své zvyklosti ohledně nakládání s obaly, neboť právě úspěšnost zpětného odběru resp. využívání závisí ve velké míře na spotřebitelích. Vývoj ukázal, že Češi si třídění odpadů osvojili, na což poukazuje i lichotivé zařazení České republiky mezi pět nejlepších evropských států. Pozitivně na mě působí snaha zákona pojmout celou úpravu v oblasti obalů komplexně. Lze říci, že se zákon ukázal v praxi jako funkční, i když existují nedůslednosti, které

brání efektivnějšímu působení zákona. Za největší problém jsou pokládány ustanovení týkající se povinnosti prevence. Tato ustanovení díky přílišné obecnosti nejsou fakticky aplikovatelná. Správní orgány tedy dodržování této povinnosti nekontrolují, což vede povinné subjekty brát tuto povinnost na lehkou váhu a chovat se nedisciplinovaně. Dalším problémem je, že se povinnost prevence vztahuje pouze na omezený okruh subjektů, konkrétně výrobce a dovozce obalů. Vzhledem k tomu, že výrobce ani dovozce obalů nemohou ovlivnit, jakým způsobem bude zboží zabaleno, bylo by vhodné tuto povinnost rozšířit i na další subjekty – zejména pak na osoby, které výrobky fakticky opatřují obalem.

Za další nedokonalost považují zejména kontrolu a sankce vyplývající z porušování zákona. Dle statistik zmíněných v kapitole o odpovědnosti se mi množství kontrol zdá malé. Vzhledem k tomu, že je ale odvislé od počtu zaměstnanců, se však nakonec přikláním ke stanovisku, že je v rámci možností dostatečné. Bohužel sankce jsou pro velké množství kontrolovaných subjektů nemotivující, neboť se jim stále vyplatí raději zaplatit pokutu, než se vyhnout porušování povinností. Navíc, dle informací České inspekce životního prostředí, je mnohdy ještě výška pokut snižována soudem v odvolacím řízení. To ale může být způsobeno nedůsledností v práci správních orgánů. Z rozhodnutí, resp. odůvodnění správního orgánu, musí být seznatelné důkazy, které vedly k uložení sankce v určité výši, což bývá někdy problematické.

Domnívám se, že systémy zpětného odběru a využití fungují poměrně uspokojivě.

Stanovení povinností týkající se osob, které uvádějí obaly na trh a do oběhu, je z hlediska fungování systému velmi důležité a nezbytné. Přesto soudím, že dodržování povinnosti fyzických osob komunální odpad odděleně shromažďovat a třídit, je v praxi problematické kontrolovat nebo vymáhat.

Nedávno došlo opět k otevření problematiky, zda zavést zálohované vratné obaly i na plastové lahve a plechovky. Osobně by mi zavedení těchto povinností nevadilo, zůstává i nadále velké množství plastových produktů, které by podléhaly zpětnému odběru (kelímky od jogurtů, obaly od pracích prostředků). Přesto se domnívám, že současný systém funguje dobře, tudíž není nutné zavádět systém nový a to i z hlediska finančních nákladů. Pro povinné osoby by zavedení systému znamenalo značnou finanční zátěž a zřejmě by to přidělalo práci i některým spotřebitelům.

Poslední kapitolu jsem věnovala odpovědnosti podle zákona o obalech, která vychází z principu rozšířené odpovědnosti. Za osoby odpovědné zákon ustanovuje povinné osoby, tj. výrobce, dovozce, distributory a prodejce. Právě tyto osoby totiž mohou nejsnáze ovlivnit vlastnosti výrobku, který uvádějí na trh a přijmout taková opatření vedoucí k omezení negativních dopadů na životní prostředí. Je právě na těchto osobách, zda zvolí levnější nebo lépe technicky recyklovatelné výrobky, či variantu vratných obalů.

Domnívám se, že problematika odpadového hospodářství bude hrát i do budoucna velkou roli, protože nejsme schopni ze dne na den změnit styl současného života. Do popředí se bude dostávat podpora bezodpadových technologií. Přestože je nakládání s odpady do značné míry regionální záležitostí, boj za svět bez zbytečného odpadu, bude vyžadovat těsnější spolupráci všech světových regionů. Z globálního pohledu je podstatná kontrola nakládání a pohybu nebezpečného odpadu.